

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาชนบทเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศเนื่องจากชนบทเป็นพื้นฐานของประเทศและประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวชนบท ซึ่งประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย และที่สำคัญที่สุดคือปัญหาความยากจน

จากสภาพปัญหาชนบทที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศ ก่อให้เกิดปัญหา ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่การขาดแคลนเงินทุนในการบริการระบบสินเชื่อในชนบท ราคาผลผลิตตกต่ำทำให้ชนบทต้องตกอยู่ในวงจรแห่งความยากจนและการเอารัดเอาเปรียบของระบบการเงินนอกระบบ และพบว่าครัวเรือนในชนบทส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในเขตชนบทยากจนมีภาระหนี้สินสะสมมากขึ้น (นฤติ ประจวบเหมาะ, 2531: 70) าม

ภาวะเศรษฐกิจและสังคมลักษณะนี้ ก่อให้เกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านกว่าร้อยละ 85 ของหมู่บ้านทั้งหมดที่มีกว่า 70,000 หมู่บ้าน นั่นคือเกือบหมดทั้งประเทศ ประสบความล้มเหลวทางเศรษฐกิจและเป็นปัญหาทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจล่มสลาย ซึ่งเป็นรากฐานชีวิตและสังคม สภาพปัญหาชนบทนี้เกิดจากนโยบายการพัฒนาโดยรัฐ และโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองก่อก่อให้เกิดปัญหาโดยสรุปคือ ความยากจน ปัญหาสภาพเสื่อมโทรมของทรัพยากร ที่ดิน ป่าไม้และแหล่งน้ำ ปัญหาการขยายตัวอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจและความเจริญทางสังคม และปัญหาขีดความสามารถองค์การบริหารงานพัฒนาของรัฐ (ประเวศ วัชชี. 2543 : 32)

สภาพปัญหาเศรษฐกิจชนบทเกิดขึ้นจากการที่ชนบทได้เปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้ชนบทมีสภาพ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนเมืองยังคงรักษาวิถีการผลิตแบบพึ่งตนเองไว้ได้อิทธิพลจากเมืองยังมีน้อย ลักษณะที่ 2 หมู่บ้านที่ได้รับอิทธิพลจากเมือง มีการถ่ายเททรัพยากรจากหมู่บ้านมาสู่เมืองจนทำให้สูญเสียสถานะแห่งการพึ่งตนเองกลายเป็นสภาพเป็นหมู่บ้าน ที่พึ่งตนเองไม่ได้ ไม่เพียงพอในการยังชีพ และลักษณะที่ 3 หมู่บ้านที่มีวิถี

ชีวิตแบบเมืองมีปัจจัยพื้นฐานในการผลิต คือ น้ำ ชลประทาน อยู่ใกล้ตลาดมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับเมืองค่อนข้างเสมอภาค

หมู่บ้านที่ได้รับอิทธิพลจากเมืองของประเทศไทยมีกว่าร้อยละ 85 หมู่บ้านที่เคยพึ่งตนเองได้ก็กลายเป็นหมู่บ้านที่ต้องพึ่งพาเมืองมากขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการลงทุนด้านอุตสาหกรรมซึ่งต้องเพิ่มความต้องการใช้ที่ดินมากขึ้น จึงทำให้เกิดธุรกิจซื้อขายที่ดินแบบเก็งกำไรครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคของประเทศ ทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียที่ดินของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนอกจากการสูญเสียที่ดินจากภาวะหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ โดยการขายที่ดินให้แก่ธุรกิจที่ดินที่มุ่งเก็งกำไรจากการที่ซื้อที่ดินราคาถูก และขายให้นักลงทุนด้านอุตสาหกรรม ด้วยแรงจูงใจจากราคาที่ดินซึ่งมีราคาสูง เมื่อไม่มีที่ทำกินเกษตรกรจึงได้เปลี่ยนอาชีพไปเป็นกรรมกรทำงานในโรงงาน ทั้งที่อยู่ในเมืองและในชนบทหรือหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน จึงมีผลทำให้เกิดปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยสำหรับสมาชิกครอบครัวของเกษตรกรในอนาคต ปัญหาเศรษฐกิจและโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2530 : 136 – 138)

การที่ชนบทแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพและการเปลี่ยนแปลงของชนบทให้แนวคิดในการพัฒนาชนบทที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีลักษณะกำหนดจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง (Top - Down) ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชนบท การพัฒนาชนบทจะต้องครอบคลุมทั่วไป โดยยึดข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่หลัก โดยเน้นพื้นที่ความยากจนหนาแน่นก่อนยุทธศาสตร์หลักต้องมุ่งเน้นเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของชนบท รัฐจะต้องมีบทบาทเน้นการกระตุ้นให้ชาวชนบทเกิดความเข้าใจ และเพิ่มพูนสติปัญญาความสามารถในการต่อสู้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเข้มแข็งยิ่งขึ้น เงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาชนบทที่ถาวรคือการมีส่วนร่วมของชาวชนบทในการต่อสู้กับปัญหาของตน ดังนั้นในระยะต้นรัฐควรเตรียมปูพื้นฐานเพื่อให้มีการกระจายความสามารถในการพัฒนาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพื่อจูงใจให้ชาวชนบทสามารถเจริญเติบโตได้ด้วยความสามารถของตนเองในที่สุด และความสำเร็จของการพัฒนาชนบท จะต้องวัดจากความสามารถในการพึ่งตนเองของชาวชนบท แนวคิดดังกล่าวปรากฏเป็นประเด็นสำคัญในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 และแผนพัฒนาฉบับที่ 6 ซึ่งมีแนวทางกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาชนบท คือ แนวทางกองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในเรื่องกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านช่วยตนเองได้ โดยการส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรประชาชนในรูปกองทุนแบบต่างๆ ของหน่วยงานพัฒนาทั้งรัฐและเอกชนได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางแพร่ขยายในชนบท

(จินตนา ศรีตงกุล และคณะ. 2530 : 25) ดังคำกล่าวของ อนุก นาคะบุตร ที่กล่าวถึงการ พัฒนาประเทศว่า การพัฒนาประเทศจะถือว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับ การพัฒนาเศรษฐกิจชนบทเป็นสำคัญ ซึ่งไม่เพียงจะหมายถึงรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของ ชาวชนบทเท่านั้นแต่ยังหมายถึง ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของพื้นที่ชนบท อีกด้วย การพัฒนาเพื่อให้ชาวชนบทมีความสามารถในการพึ่งตนเอง จึงเป็นเป้าหมายการ พัฒนาชนบทอย่างแท้จริง ได้มีการสรุปแนวคิดว่าร่วมกันโดยพื้นฐาน ก็คือทำให้ความสำคัญแก่ ชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง นั้นเป็นการยึดชุมชนเป็นฐานของการพัฒนามากกว่าการพัฒนาโดยเบื้องบนกำหนด (อนุก นาคะบุตร. 2531 : 14)

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานพัฒนาของรัฐที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดำเนิน การพัฒนาชุมชนในชนบทระดับตำบลและหมู่บ้าน โดยการใช้แผนพัฒนาชุมชนระดับตำบล เป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายกรมการพัฒนาชุมชน สอดคล้องตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและงานพัฒนาเงินทุนท้องถิ่นในแผนงานพัฒนาอาชีพผลผลิตรายได้โดยมี กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพและการออมระดมทุนด้วยการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ที่มุ่ง พัฒนาคน เศรษฐกิจและสังคมในชนบท โดยการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมการระดมทุนเพื่อการ ประกอบอาชีพกิจกรรมสงเคราะห์ช่วยเหลือคนยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดเงินทุนใน การประกอบอาชีพ คือส่งเสริมการระดมทุนในหมู่บ้าน/ตำบล การสร้างแหล่งเงินทุนในชุมชน เพื่อให้รู้จักฝึกฝนการออม การวางแผน การใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการ พัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลต่อการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบท กิจกรรมในเครือข่ายเพิ่มขึ้นจากจำนวนกิจกรรมที่มีอยู่ในปีงบประมาณที่ผ่านมาคือ จัดตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี จัดตั้งยุ้งฉางเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 ต่อปี จัดตั้งธนาคารข้าวเพิ่ม ขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี โดยใช้วิธีการรณรงค์ให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ให้ได้จำนวนตาม เป้าหมาย โดยพิจารณาหมู่บ้านที่มีปัญหาเกี่ยวกับอาชีพและรายได้และมีหนี้สินนอกระบบ

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษากลุ่มออมทรัพย์ บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคู อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเกิดจากการรวมตัว ของชาวบ้าน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยได้จัดตั้งมาแล้วเป็นเวลา 10 ปี กลุ่มออมทรัพย์แห่งนี้มี การพัฒนาขึ้นมาอย่างต่อเนื่องมี กิจกรรมที่เกิดประ โยชน์แก่สมาชิกโดยขยายกิจกรรมกลุ่ม

ออมทรัพย์ออกเป็นกิจกรรมอื่น ๆ อีกหลายกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมศูนย์ฝึกฝนอาชีพ และ กิจกรรมร้านค้าที่จำหน่ายสินค้า และกองทุนช่วยเหลือให้แก่สมาชิกในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถทำกำไรให้แก่กลุ่มมีรายได้ และเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป กิจกรรมนี้สามารถทำกำไรให้แก่กลุ่มเดือนละไม่ต่ำกว่า 5 พันบาท

จากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์นี้ ซึ่งเดิม ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียวมีรายได้ไม่พอกับการยังชีพและมีภาวะหนี้สินมาก สามารถที่จะแก้ไขภาวะหนี้สินและมีการพัฒนาเศรษฐกิจชาวบ้านให้ดีขึ้นได้ นับว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งในหลาย ๆ แนวทางของภาครัฐที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชนบทให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคู อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานมาโดยตลอด สามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชนบท เสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศโดยรวมให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงมีความสนใจศึกษาบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชนว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้กับการดำเนินงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยใช้กลุ่มออมทรัพย์เป็นกลไกหลักในการพัฒนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคู อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคู อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ปัญหาที่ต้องการทราบจากการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านหนองคูใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีพัฒนาการขึ้นมาจากการรวมตัวของชาวบ้านเอง เป็นการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ซึ่งคำถามวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เป็นอย่างไร
  - 1.1 ชาวบ้านมีความพอใจในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือไม่
  - 1.2 ชาวบ้านมีความพอใจหรือไม่อย่างไร ที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์
  - 1.3 ชุมชนเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ หรือไม่ และชาวบ้านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทหน้าที่ของกลุ่มออมทรัพย์
2. รูปแบบของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เป็นอย่างไร
  - 2.1 สาเหตุของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ คือสาเหตุใด
  - 2.2 ชาวบ้านที่เป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์มีบทบาทหน้าที่อย่างไร
  - 2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์มีส่วนร่วมอย่างไรบ้างต่อการจัดการบริหาร
  - 2.4 ปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์มีอะไรบ้าง
  - 2.5 การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เกิดจากสาเหตุใด และมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง
3. กลุ่มออมทรัพย์มีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามอย่างไรบ้าง
4. แนวทางในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์
  - 4.1 ชาวบ้านคิดว่าใครบ้างควรเข้ามามีบทบาทในกลุ่มออมทรัพย์
  - 4.2 ชาวบ้านคิดว่าจะส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์ได้อย่างไร

ขอบเขตในการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้
  - 2.1 กลุ่มผู้รู้ในหมู่บ้าน (Key Informants) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ด้านการปกครอง และสภาพทั่วไป ประกอบด้วยบุคคลดังนี้
    - 2.1.1 ผู้ใหญ่บ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ

2.1.2 พระสงฆ์

2.1.3 กรรมการหมู่บ้าน

2.1.4 หัวหน้าคุ้ม

2.2 กลุ่มผู้รู้ในทางราชการ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์และกิจกรรมเครือข่ายบ้านหนองคูใหญ่ ประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด มหาสารคาม พัฒนาการอำเภอบรบือ พัฒนาการประจำตำบลหนองคูขาด และอาสาพัฒนา ตำบลหนองคูขาด

2.3 กรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 4 กลุ่ม โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็น พัฒนาการของกลุ่ม กระบวนการดำเนินงานของกลุ่ม และบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์และ กิจกรรมเครือข่าย กับการพัฒนาหมู่บ้านในด้านการพัฒนาของคน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ได้แก่ ประธานกลุ่ม เจริญฤติก เลขานุการ และกรรมการ

2.4 กลุ่มสมาชิก จำแนกสมาชิกตามอาชีพดังนี้ อาชีพเกษตร กำแพง รับจ้างทั่วไป

2.5 ครูโรงเรียนบ้านหนองคูขาด

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 สภาพการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์

3.2 บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ต่อการพัฒนาชุมชน

3.3 ผลการพัฒนา หรือการได้รับการพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่แผนการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ บ้านหนองคูใหญ่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. นำบทเรียนของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองคูใหญ่ ไปเป็นประโยชน์ในการวางแผน ส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์แห่งอื่นๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มกิจการที่ประชาชนตั้งขึ้นในหมู่บ้านหนองคูใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งดำเนินการโดยประชาชน เป็นธุรกิจการเงินที่คิดริเริ่ม โดยประชาชนเอง

2. กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง ความเป็นมา โครงสร้างของกลุ่ม ระเบียบ ข้อบังคับ ผลการดำเนินการของกลุ่ม และกิจกรรมเครือข่ายในหมู่บ้านหนองคูใหญ่ อำเภอ บรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ด้านต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านหนองคูใหญ่ในทางที่ดีขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพในด้านการ พัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคม

4. การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความ สะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ในหมู่บ้านหนองคูใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

5. ชุมชน หมายถึง กลุ่มชนซึ่งรวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันจะโดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกันก็ตามที่ทำให้แต่ละบุคคลมี ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ ในที่นี้หมายถึงชุมชนบ้านหนองคูใหญ่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

6. การพัฒนาชุมชน หมายถึง การดำเนินเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบและมีขั้นตอนใน ด้านต่างๆ คือไปนี้

6.1 พัฒนาคน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนให้ เป็น คนที่ซื่อสัตย์ เสียสละเพื่อส่วนรวม รับผิดชอบร่วมกัน มีความเป็นนักประชาธิปไตย มีความ เป็นผู้นำ เป็นต้น

6.2 พัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนให้มีความเข้มแข็งใน ด้านศักยภาพและความสามารถในการผลิต การตลาด การพัฒนาอาชีพ การมีงานทำและส่งเสริมการบริโภคที่ประหยัด

6.3 พัฒนาสังคม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในความมีประชาธิปไตย มีความสามัคคี มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

7. ความก้าวหน้า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นจากเดิมของกลุ่มหรือชุมชน

8. ชุมชนชนบท หมายถึง ชุมชนที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนมีความเป็นอยู่ อย่างกันเอง มีความคุ้นเคยสนิทสนมกันเสมอ มีความสัมพันธ์กันแบบปฐมนิคม ประชาชนใน ชุมชนมีความผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมมากกว่าประชาชนเมือง